

Rijeka Europska prijestolnica kulture 2020.

Drugi sastanak za praćenje

Izvješće stručne skupine

Bruxelles, srpanj 2018.

EUROPSKA KOMISIJA

Glavna uprava za obrazovanje, mlade, sport i kulturu
Uprava za kulturu i kreativnost
Jedinica D2

Kontakt: Sylvain Pasqua i Gerald Colleaux

E-pošta: eac-unite-D2@ec.europa.eu

*European Commission
B-1049 Brussels*

© European Union, 2018.

Sadržaj

Table of Contents	Error! Bookmark not defined.
Introduction	Error! Bookmark not defined.
Attendance	Error! Bookmark not defined.
Discussion	Error! Bookmark not defined.
Recommendations	Error! Bookmark not defined.
Next steps	Error! Bookmark not defined.

Uvod

Ovo je izvješće napisano nakon sastanka u Rijeci 28. lipnja 2018. između stručne skupine i Rijeke, jedne od dviju Europskih prijestolnica kulture (EPK) 2020¹. Rijeka je imenovana Europskom prijestolnicom kulture 2020. u Hrvatskoj u srpnju 2016. na osnovi selekcijskog izvješća stručne skupine². Prijavna knjiga Rijeke 2020 dostupna je na web-mjestu organizacije³. Prvi sastanak za praćenje održan je u Bruxellesu 8. ožujka 2017⁴.

Ovo izvješće upućeno je organizaciji Rijeka 2020 (2020 d.o.o.) i bit će objavljeno na web-mjestu Europske komisije⁵.

Nazočni

Članovi stručne skupine:

Sylvia Amann, Cristina Farinha (predsjedateljica) i Agnieszka Wlazel (izvjestiteljica), imenovane od strane Europskog parlamenta za 2018. - 2020.

Ulrich Fuchs, Aiva Rozenberga i Pauli Sivonen, imenovani od strane Vijeća EU-a za 2016. - 2018.

Beatriz Garcia, Jiří Suchánek i Suzana Žilić Fišer, imenovani od strane Europske komisije za 2017. - 2019.

Alain Hutchinson (odsutan), imenovan od strane Odbora regija za 2016. - 2018.

U ime Rijeke 2020:

Vojko Obersnel - gradonačelnik grada Rijeke

Ivan Šarar - pročelnik odjela za kulturu grada Rijeke / Predsjednik nadzornog odbora Rijeka 2020

¹ Akcijom Europska prijestolnica kulture upravlja se Odlukom br. 445/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća za imenovanja od 2020. do 2033., prema kojoj su propisana tri formalna sastanka praćenja između imenovanih gradova i stručne skupine.

Odluka se može naći na:

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.132.01.0001.01.ENG

² Selekcijsko izvješće može se naći na:

https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/files/ecoc-2020-croatia-report_en.pdf

³ Prijavna knjiga može se naći na:

<http://rijeka2020.eu/wp-content/uploads/2017/01/ri2020-eng-web.pdf>

⁴ Prvo izvješće sa sastanka praćenja može se naći na:

https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/library/ecoc-2020-rijeka-first-monitoring_en.pdf

⁵ http://ec.europa.eu/culture/tools/actions/capitals-culture_en.html

Slaven Tolj - umjetnički direktor, Rijeka 2020

Emina Višnić - direktorica društva, Rijeka 2020

Irena Kregar Šegota - Direktorica sektora za razvoj i strateška partnerstva, Rijeka 2020

Iva Grego - Direktorica Sektora za opće, pravne i ekonomske poslove, Rijeka 2020

Alma Čakmazović - Direktorica Sektora za komunikacije i marketing, Rijeka 2020

Davor Mišković - Direktor, Drugo more

Dominik Damiš - Voditelj marketinga, Turistička zajednica grada Rijeke

Marin Blažević - intendant Hrvatskog narodnog kazališta "Ivana pl. Zajca"

Nazočni su bili i promatrači iz Europske komisije (DG EAC) i iz Ministarstva kulture RH.

Izvešće Rijeke 2020

Organizacija je podnijela detaljno i opširno pisano izvješće uoči sastanka. U izvješću su opisane prošle i buduće aktivnosti organizacije u sklopu priprema za EPK 2020.

Na sastanku je Rijeka 2020 održala prezentaciju koja je uključivala sljedeće točke:

- Lokalni i regionalni izbori održani su u svibnju 2017. Gradonačelnik Rijeke ponovno je izabran i obavljat će dužnost do 2021. Rijeka 2020 ima punu podršku – financijsku i logističku – na svim razinama lokalne vlasti, uključujući i snažnu nacionalnu političku potporu Predsjednika vlade i Vlade RH, u skladu s odlukom Vlade u vezi s EPK-om u Hrvatskoj od srpnja 2017. Ugovori o financiranju potpisuju se na godišnjoj razini te su za 2018. potpisani s Ministarstvom kulture i Ministarstvom turizma. Županija još uvijek radi na izradi proračuna, ali financiranje je općenito povoljno riješeno i na toj razini vlasti.
- Uglavnom, tim je nepromijenjen i ima potpunu potporu gradonačelnika.
- Kapitalne investicije za lokalni razvoj veće su od prvotne procjene. Grad je bio učinkovitiji nego što je to planirano u osiguranju financiranja za razvoj infrastrukture. Primjerice, Rijeka je prvi grad u Hrvatskoj koji je dobio financijsku potporu fondova ITI pa će stoga cijeli projekt Ciglene kuće biti gotov na vrijeme, tj. do travnja 2020., kao i nova zgrada Gradske knjižnice (2021.) koja izvorno nije bila uključena u infrastrukturu EPK. Napredak zadovoljava: dovršena su tri kapitalna projekta, dva su u tijeku, a dva su u fazi pripreme javnih natječaja. Kako bi se nosio s priljevom projekata, Gradski odjel za kulturu povećao je broj djelatnika u timu koji se bavi infrastrukturom i kapitalnim projektima EU-a s 3 na 11 osoba.

- Organizacija je u punom operativnom kapacitetu i ima dodijeljene zaposlenike i interne procedure. Implementirana je nova interna struktura koja uključuje novu jedinicu za izvršnu produkciju i logistiku jer uskoro počinje faza implementacije (u posljednjem kvartalu ove godine bit će zaposlen direktor). Nakon nedavnog odlaska direktora za kulturu uprava je sklonija prenošenju odgovornosti nego angažiranju novog direktora za kulturu. Jedna je mogućnost da direktorica društva preuzme veći udio umjetničke koordinacije te prerasporedi dio svojih trenutačnih administrativnih i financijskih zadataka unutar tima.
- Proračun (od 30 milijuna EUR) bit će distribuiran ili putem programa EPK 2020 ili direktno produkcijskim organizacijama. U ovom posljednjem slučaju neophodno je potpisati trilateralne ugovore između dotičnih organizacija, Grada i EPK-a. Doprinos Vlade RH iznosi 10 milijuna eura (prema prvotnom planu), dok će Grad doprinijeti s 10,3 milijuna (također u skladu s inicijalnim projekcijama), dok proračun Županije još uvijek nije u potpunosti osiguran.
- Što se tiče programa, Rijeka 2020 prati prijavnu knjigu, a zasad je povučeno samo 5 projekata iz prijavnice. Rijeka producira i koproducira oko 50 % projekata. Cijeli program bit će najavljen i objavljen u rujnu 2019. Tim vjeruje da je program realan, primjeren kontekstu i atraktivan te da se njime artikulira vrijednosti kao što su hrabrost, neobičnost, naprednost i ambicija. Opća dramaturgija za 2020. već je spremna i jasna, a pojavit će se i novi projekti koji će pojačati vidljivost, atraktivnost i raznolikost. Rijeka 2020 surađuje s mnogim europskim partnerima. Hrvatsko narodno kazalište revidiralo je svoje planove i uravnotežilo umjetničke žanrove te zemljopisnu i rodnu zastupljenost u svojem kazalištu, postavljajući produkcije i prezentacije klasične glazbe, plesa i opere. Uvodi se program „Ljeto u prijestolnici” koji će poslužiti kao pilot projekt prije godine EPK-a.
- Turistička zajednica Grada aktivno je uključena, a sustav destinacijskog menadžmenta spreman je za pohranu svih relevantnih podataka.

Diskusija

Tijekom diskusije stručna je skupina zatražila pojašnjenja u vezi s nizom pitanja te je ponudila svoje iskustvo i savjet. Teme o kojima se raspravljalo uključuju sljedeće:

- Stručnu skupinu zanimao je razvoj kulturne strategije poslije 2020. Čini se da ni Grad niti Rijeka 2020 trenutačno ne rade na tom pitanju, već da će se budućim strategijama baviti laboratorij za razvoj u RiHubu te da će mu osnovu činiti evaluacija EPK-a.
- RiHub je žarište kulturnih i kreativnih industrija te će pružiti prostor (1200 m²) i poslužiti kao pripremni poligon za kulturne i kreativne industrije. Tim pokušava povezati poduzeća s kulturnim i kreativnim sektorom te nudi izgradnju kapaciteta i potiče komunikacije.

- Novoimenovani povjerenik za razvoj publike počet će s radom 1. srpnja, a strategija razvoja publike - uključujući i osnovna istraživanja - bit će spremna do listopada 2018. Međutim, nije jasno kako će tim pristupiti europskim publikama, a ne samo europskim turistima.
- Što se tiče praćenja i evaluacije, upravo su objavljeni rezultati nabave putem javnog natječaja (predane su dvije ponude za partnerstvo, a pobijedio je konzorcij koji spaja međunarodno i lokalno iskustvo). Predviđa se skoro predstavljanje planova za praćenje i evaluaciju, kao i da svakih šest mjeseci EPK predstavi rezultate procesa praćenja. Bit će imenovana osoba za vezu s konzorcijem, a prikupljat će se i podaci o medijima.
- Pojašnjenje u vezi s programom - 50 % programa producirat će se izvana, dok će EPK 2020 biti vodeća organizacija, ali ne i jedini producent, za preostalih 50 %.
- Stručnu skupinu zanimalo je i nešto više o razvoju Europske dimenzije, osobito pitanje kako će se EPK povezati s aktualnim europskim problemima. Budući da je Europa u pomalo teškoj situaciji koja se brzo mijenja, stručnu je skupinu zanimalo kako će tim reagirati na to, osobito hoće li u programu biti mjesta za riskantne/hrabre projekte koji obrađuju osjetljiva pitanja, kao i kulturne aktivnosti koje potiču otvorenu političku diskusiju o izazovima koji će se pojaviti u godini EPK-a. Umjetnički tim objasnio je da se ovime neprestano bave te da s pažnjom prate suvremena europska pitanja, tim više što tri glavne teme programa (voda, rad i migracije) omogućuju takvu fleksibilnost.
- Odgovarajući na pitanje stručne skupine, Organizacija je istaknula da je Rijeka 2020 prioritet Ministarstva vanjskih poslova te da će se u Rijeci u ožujku 2020. održati ministarska konferencija u okviru skorog predsjedanja Hrvatske Europskom unijom. Rijeka će se također predstaviti tijekom brojnih diplomatskih događanja, primjerice, u Strasbourgu u studenom 2018., u okviru šestomjesečnog hrvatskog predsjedanja Vijećem Europe. Isto tako, 2019. održat će se konferencija o kulturnoj diplomaciji s međunarodnim sudjelovanjem.
- Stručna skupina postavila je pitanje sposobnosti programa da privuče zanimanje iz Europe, pri čemu je tim istaknuo nekoliko novih zanimljivih projekata, ali je i svjestan da treba učiniti više, tako da će se u rujnu 2018. razviti nove strategije. Također je spomenuto da je 2017. Kvarnerska regija imala 2,8 milijuna posjetitelja i 14,8 milijuna noćenja, dok je susjedna Istra imala 4,1 milijun posjetitelja i 25,4 milijuna noćenja, da je broj letova u zračnu luku Krk/Rijeka u porastu te da ima malo zračnih luka u krugu od 1 do 1,5 sat vožnje od Rijeke, što stvara povoljne uvjete za transfer europske publike/turista koji će željeti posjetiti Rijeku 2020. Stručna skupina naglasila je da će se izazov sastojati u transformaciji Rijeke/Hrvatske u kulturnu destinaciju s fokusom na čimbenike osim mora i sunca.
- „Karneval - svečano otvorenje“ promijenilo je oblik kako ne bi poremetilo tradicionalnu povorku. EPK će organizirati dodatna događanja tijekom prvog vikenda kojima će se dati uvid u cjelokupni godišnji program EPK-a. Posebna

skupina, zadužena za glavnu koncepciju, razvija dramaturgiju povezanu sa središnjim gradskim lokacijama. Događaj će uključiti kulturne institucije, društva, nevladine organizacije i pojedinačne umjetnike te će se gradom i morem služiti kao scenografijom za događanje.

- Delegacija je potvrdila da EPK uživa punu potporu, uključujući i tehničku, od Gradskih kulturnih institucija i njihovih 500 zaposlenih.
- Stručnu skupinu zanimalo je postoji li plan B u slučaju da infrastrukturni projekti ne budu dovršeni na vrijeme. Tim ne očekuje kašnjenja jer su projekti u tijeku, a planirano je iskoristiti otvorenja različitih novih infrastrukturnih projekata kao mjesečne vrhunce EPK-a. Mnoga otvorenja planirana su za sredinu godine 2020. dok je otvorenje nove knjižnice planirano za početak 2021. te će na neki način označiti završetak godine kao naslijeđe godine EPK-a. Druge investicije vode se kao projekti/brendovi/etikete, npr. Ciglena kuća, i to ne samo kao fizički prostor s funkcijom. Nadalje, u gradu ima dovoljno izložbenih prostora u slučaju nepredviđenih problema. Jedini prostor koji nema adekvatnu zamjenu jest brod Galeb.
- Stručnu skupinu zanimala je koncepcija broda Galeb - ciljevi, program i komunikacija, uključujući i dimenziju EU-a te njegovu poveznicu s „crvenim turizmom“. Nadalje, skupina je željela znati postoji li namjera stvaranja tematske veze između vrlo osjetljivog projekta Goli Otok i Galeba. Tim je objasnio da je njihov plan bio preispitati našu današnju percepciju te predstaviti različita gledišta kao i kritični pogled na priču i način upotrebe broda te na povijest ovog dijela Europe povezanog s ostatkom kontinenta od kraja Drugog svjetskog rata do danas. Glavna je koncepcija nelinearni narativ s otvorenom problematikom, a tim se ne boji pritom zalaziti i u riskantno područje.
- Građani će biti uključeni na različite načine, primjerice, putem otvorenih poziva, kroz RiHub, ali i novoosnovani poslovni klub. Kampanja za Vijeće građana bit će pokrenuta u rujnu 2018. Vijeće će biti uključeno u selekciju novih projekata putem otvorenog natječaja.
- Stručnu skupinu zanimalo je kako su drugi gradovi, osobito nekadašnji kandidati za EPK te nacionalne institucije uključeni u EPK. Tim je zainteresiran za suradnju s nacionalnim institucijama, npr. Dubrovačkim ljetnim igrama i Hrvatskim narodnim kazalištem u Zagrebu. Pokrenuti su projekti s 5 gradova u Istri te projekti sa zagrebačkim nezavisnim sektorom. Suradnja s Osijekom zasad nije uspostavljena. Broj projekata koji će se odvijati u Zagrebu bit će ograničen, jer je cilj privući zagrebačku publiku u Rijeku.
- Osoblje u Organizaciji povećat će se na 50 do kraja 2018. godine te će dosegnuti maksimum zaposlenosti od 80 osoba do kraja sljedeće godine. Planirano je da se tijekom 2020. i 2021. počne smanjivati brojnost tima.

- Cilj komunikacijske strategije je pozicionirati Rijeku kao grad kulture koja promovira 'Riječki način života' dok slogan 'Luka različitosti' nije promijenjen. Razvit će se alati za jačanje kulturnog turizma.

Preporuke

1. Gradska kulturna strategija mora u još većoj mjeri biti pod utjecajem Gradskog odjela za kulturu s ciljem upravljanja trenutačnim procesom implementacije, kao i naslijeđem EPK-a. Planove za 2021. i godine nakon toga trebalo bi razvijati zajedno s relevantnim zainteresiranim skupinama te ih dati na javnu raspravu i javno iskomunicirati.
2. Treba zadržati umjetnički angažman u programu i nezavisnost od Grada.
3. Treba nastaviti razvoj europske suradnje, kao nadgradnju na mogućnosti kao što je prvo hrvatsko predsjedavanje EU-om 2020. (uključujući kulturni program predsjedavanja u Bruxellesu). Važno je stoga izgraditi dobru radnu suradnju s Ministarstvom kulture i Ministarstvom vanjskih poslova.
4. Treba nastaviti fokus na projekte europske suradnje, a postoji i potreba za daljnje definiranje i fokusiranje na ključne ciljne skupine u smislu europske publike (pored turista koji posjećuju regiju).
5. Prema planovima Rijeke, najmanje 50 % programa trebale bi činiti koprodukcije. Treba jasno identificirati vlastite produkcije, koprodukcije i označene projekte. Takav pregled programa obavezno je pripremiti do završnog sastanka praćenja.
6. Stručna skupina preporučuje provođenje ideje o dva otvorenja, a valja osigurati i da otvorenje uključuje jasnu umjetničku komponentu. Međutim, neophodna je kreativna sinergija ili distinkcija između ta dva događanja. Takvo dvostruko događanje omogućit će miješanje i uključivanje različitih publika na obje svečanosti te će tako stvoriti vrlo zanimljive prilike za razvoj publike. Kad se koncepcija završi, produkciju treba planirati dovoljno unaprijed jer je događaj vrlo zahtjevno što se tiče osoblja.
7. Stručna skupina zalaže se za uključivanje regije i drugih hrvatskih gradova na konkretnim projektima suradnje. To se osobito odnosi na bivše gradove-kandidate te stratešku suradnju s nacionalnim kulturnim institucijama u Zagrebu.
8. Preporučuje se razvoj jakog narativa koji će potaknuti otvorenu diskusiju oko projekta Galeb u smislu zajedničke novije europske povijesti, s promišljanjem posljedica tog razdoblja na istočni i zapadni dio kontinenta, kao i izvlačenje pouka za budućnost. Najbolji način da se to učini mogao bi biti procesno orijentiran pristup, a ne pristup usmjeren na proizvod ili ishod, uključujući debatu i otvorene formate diskusija.
9. Preporučuje se da projekt Goli Otok ne bude tretiran samo kao mjesto događaja, već i projekt s narativom stvorenim putem participativnog procesa.
10. Postoji potreba za razvojem snažne komunikacijske strategije u vezi s glavnom porukom programa EPK i njezino prilagođavanje različitim publikama i zemljopisnim

slojevima (lokalni, nacionalni, europski i međunarodni), osobito što se tiče specifičnih projekata. Ovo zahtjeva dublji rad povezanih komunikacijskih narativa s europskom dimenzijom na umu.

11. Rijeka 2020 treba početi razvijati kontakte i sklapati ugovore s televizijskim produkcijskim i programskim kućama. Uključivanje stručnjaka (npr. televizijskog redatelja) u pripremnoj fazi ojačalo bi učinak ovih aktivnosti.

12. Postoji potreba za strategijom koja bi pomogla u razvoju publike i bavljenju taktikom povećanja raznolikosti i uključivosti (a ne odvajanja) raznih vrsta publike (npr. manjina) te što hitnije provođenje osnovnih istraživanja.

13. Neophodan je jasan organigram radi boljeg razumijevanja uloge zaposlenika. Treba ponovno procijeniti strategiju zapošljavanja radi jačanja morala zaposlenika i izbjegavanja ranijih odlazaka zaposlenika tijekom godine EPK-a. Treba razviti strategiju zapošljavanja za 2020. i 2021.

Sljedeći koraci

Stručna skupina odaje priznanje izvrsnom radu koji je Rijeka 2020 obavila od svoje nominacije i prvog sastanka praćenja te cijeni postignuti napredak kao i planove za sljedeće godine. Usto, 29. lipnja stručna skupina imala je priliku posjetiti nekoliko ključnih lokacija Rijeke 2020 te je dobila političku i institucionalnu potporu te potpore građanskog sektora ovom projektu, čime se naglašava pozitivan razvoj priprema za EPK Rijeka 2020.

Stručna skupina stavlja se na raspolaganje Rijeci 2020 u slučaju bilo kakvih pitanja putem službi Komisije.

Komisija će sazvati treći i posljednji sastanak za praćenje u studenom 2019.

Stručna skupina želi zahvaliti Rijeci 2020 za vrlo informativan i zanimljiv sastanak i posjet te za to što je ugodila ovaj drugi sastanak za praćenje u svojim prostorijama, i s radošću iščekuje daljnji razvoj projekta Europske prijestolnice kulture.

(Potpisani) svi nazočni članovi stručne skupine

